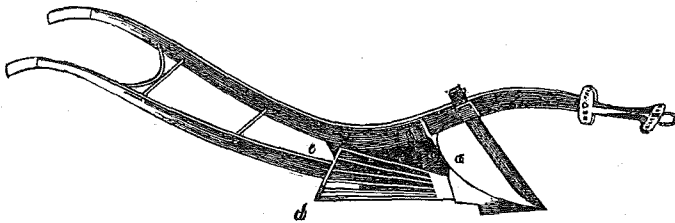

Poteternes Indhøstning og Opbevarelse.

(Efter det Engelse).

(Fortsættelse fra No. 41.)

Plog med tilsat Poteteshæver.

Potetes optages med tvende Redskaber og saaledes paa to forskjellige Maader — ved Plog og ved Potetesgreben. Ved Plogen gaar Arbeidet hurtigt, men med Greben bliver Jorden bedst rensat for Potetes.

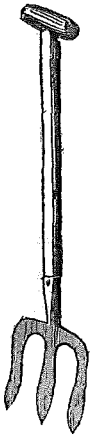
Anvendes Plogen, saa er den almindelige trækken af 2 Heste særdeles hensigtsmæssig, men da Poteterne ere udsatte for at skjæres af Ristellen, bør denne tages ud, da Skær og Bryst løste Poteterne op fra Bunden af Juren og Muldsjælen vælter dem op i Dagen. Plogmanden sætter i med et Par Teige af Gangen, idet han gaar op ved den yderste Jure af den ene Teig og vender tilbage med Jersfuren af den anden Teig. Plogen vælter da Poteterne op paa hans høire Haand, men der bør ikke pløies hurtigere, end et Sæt af Pillerer kan plukke Poteterne op i Kurve efter ham. Pillerne, saavel Voksne som Børn, følge efter Plogen, hver forsynet med en rund Hankelurv, eller, hvis man har faa Kurve, da 2 Pillerer om hver Kurb, som de flytte frem med sig. I let og ren Jord skiller denne sig let fra Poteterne, men i tung Jord og i al Jord, som er i daalig Stand vil gjerne Plogfuren vælte helt om, saa Poteterne blive liggende inde i den. I saa Fald bør en dygtig Arbejder gaa foran Pillerne og følge Plogen med en smal Greb, hvormed han ryster Juren løs og befrier Poteterne for Jord og Græs. Hver eneste Potet, selv den mindste, bør oppilles, og det ikke alene for Økonomiens Skyld, men for at Poteten ikke som Ugærs skal komme op i en paafølgende Sæd. Pillingen maa ikke foretages saa langt ud paa Aftenen, at man ikke med Lethed kan se Poteterne, ligesom Optagningen ogsaa bør standses i Regnveir.

Efterat Poteterne paa denne Maade ere op-

tagne, bliver Marken harvet tvetint for at bringe endnu skjulte Poteter op og for at faa Græsset frit for Jord. De Poteter, der saaledes falde efter Harven, opgives gjerne paa Evin og Hæderkræ. Derpaa samles enten Græsset og føres paa Hødsfeldyngen eller en Mand følger Plogen ved Høstpløiningen og raker Græsset ned i den nys aabnede Jure, som tilligemed Græsset dækkes af den paafølgende Plog. Græsset er saaledes det Eneste, som Poteterne direkte gængive Jorden.

I Stedet for almindelig Muldsjæl bruges et Redskab (se ovenstaaende Tegning) som bestaar af 6 smedede, tynde Jernstænger, sammensjode i Form af en vreden Rist. Dens ovre Side er 26 Tommer lang, dens smaleste Bredde, altsaa i Jernsladen forud, 5 Tommer, den undre Længde 27 Tommer og Bredden bagud 18 Tommer. Aabningen mellem Stængerne er saaledes bagud gode 3 Tommer. Medens en Del af Jorden gaar gennem Risten og en Del skydes tilside, komme Poteterne frem paa Jordens Overflade paa høire Side af Plogmanden. Pillerne maa altid trække Græsset til Høire over paa det allerede klarede Land, fordi Plogen, naar den kommer igjennem og gaar igjennem den tilbagestaaende Del af Drillen (thi Drillen er for bred til at Plogen kan ekspedere den i en enkelt Opkørsel), hvori Poteterne ligge, skal have Rum til at vælte Jord og Poteter frem paa. Plogen pulveriserer samtidig Jorden og efterlader neppe en Potet i den.

Tages Poteterne op med Haandkraft, gjøres dette ved Hjælp af Potetesgreben, hvis Lander bør smides flade til dette Brug. Skal Greben gjøre Fyldest for sig, saa har Optageren et strengt Arbejde, hvorfor alene Mænd dertil bør anvendes, og

Potetesgriben.

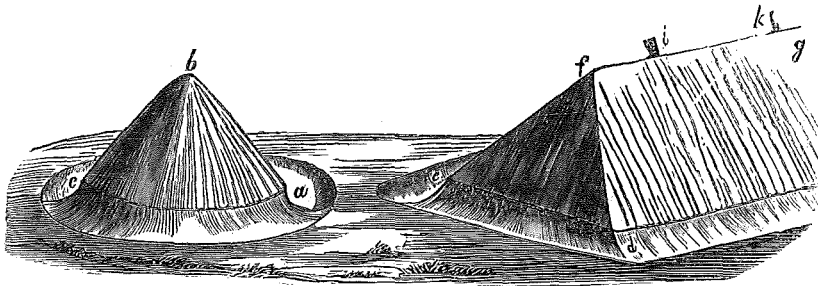
gaaes der da frem paa følgende Maade: 1 Mand gaar op med 1 Dril medens 2 Pillere, Kvinder eller Børn, for hver Mand samle Poteterne efterhvor han hæver dem frem af Jorden. Greben sættes ind paa Siden af Drillen og ikke paa dens Top, samt under og ikke midt paa eller over Knollerne. Den saaledes underminerede Jord vendes ned i den aabne Fure, hvor paa Dptageren greifer her og der i Jorden, for at bringe hver Potet, som er skjult, for Dagen. Skal Poteterne sælges og det er i Alfforden, at Smaapoteter ikke modtages, bør disse fraharpes strax paa Algeren gennem Staaltraad eller Træharpe med $1\frac{1}{2}$ Tommes Nabning mellem Røgterne eller Traadene.

Meningerne om, hvorvidt Potetesavlen klar om andet lønner sig, ere hos os hel delte, fordi Beregningsmaaderne ere forskjellige. Nedenstaaende Beregning gjælder saaledes kun for en enkelt Egn, der ikke gjør Fordring paa at tages som Norm, og den nedskrives kun for at give Jordbrugeren at

betænke, om han i Grunden staar sig ved Potetesdyrkningen nyttidags.

Bærpløining og Harving, pr. Maal koster		= 5 Spd. 4 Mk. = 5	
Gjødsel	5	—	—
Sæd, 2 Tdr. à $1\frac{1}{2}$ Spd.	3	—	—
efter Bærpris	3	—	—
Sætting og Sommerfæl	—	4	—
Dptagning af 12 Tdr.	1	—	1
Jordrente, naar Jorden staar i 30 Sp. Maalet à 5 pSt.	1	—	2
			12
			12 Spd. 1 Mk. 12 ½

Til at dække denne Udgift skaar ikke en Aol af 6 Fod eller 12 Tdr. Poteter à 1 Spd. pr. Tonde til, og hvor ofte faar man vel mere end 6 Fod uskadede og salgbare Poteter? Efter den her tænkte Bearbejdning og Gjødning, vil Jorden vistnok i heldige Aar give baade 9 og 10 Fod, men disse klar ere sjældne mod de gjængse med 4 til 6 Fod. Hertil kommer endnu Transportomkostningerne, hvor Konsumtionsstedet er forskjelligt fra Produktionsstedet. Paa et større Brug kan denne tunge Transport om Høsten gribe skadelig ind i Driften, naar Heste og Folk hindres fra i rette Tid at forrette den nødvendige Høstpløining.

Potetesgruber.

Hensigten med Poteternes Opbevaring er den at fri dem fra Frost. Til den Ende maa Luften udfænges, ellers vil Frosten naa dem, eller i alle Fald Epitrekraften vaagne i dem for tidligt om Foraaret. For aldeles at stille dem udenfor Elementernes Indflydelse, bør de lægges paa et tørt Sted og palkes vel til. Ingen Opbevaringsmaade opfylder bedre Hensigten end tør almindelig Jord. Ovenstaaende Tegninger vise de to almindelige Former for Potetesgruber, den ene konisk, den anden prismatisk. Den koniske Form anvendes ved smaa Kvantiteter og passer godt for smaa Gaarde og Husmandskyladse. Den prismatiske Form benyttes ved Nedlægningen af store Kvantiteter. Begge Slags Gruber bør have en for Nordvinden beskyttet Beliggenhed, samt en Grund i sig selv saa tør, at den trækker Regnet i sig saa hurtigt som det falder, eller med saa megen Helding, at Dervand hurtigt kan rinde bort.

Er Algeren langt fra Husene, har man ved denne Opbevaringsmaade den Fordel, at man slipper i Alfforet om Høsten at slæbe Poteterne helt hjem til Husene.

En konisk Potetesgrube dannes paa følgende

Maade: Er Jordbunden af almindelig Haardhed og ikke meget tør, saa bør en Flak af Overfladen løsnes og suuldræs med Spaden. Paa dette Sted sættes Poteterne efterhvor de komme ud af Kærren med Haanden i en konisk Haug, der ikke bør overskride 2 Fods Høide, og hvis Diameter, for at Poteternes Opstabling ikke skal falde ulovsommelig, vil være omtrent 6 Fod — det er $1\frac{1}{2}$ Fod i Bredder til 1 Fod i Høide. Poteterne belægges derpaa med et tykt Dække af tør Galm. Ovenpaa dette spades Jord fra Grunden rundt Haugen, saaat derved en Groft dannes rundt Gruben. Jord tages ikke nærmere ind paa Haugen end at baade Galindækket og Jordsylden har godt Rum at ligge paa, altsaa omtrent 1 Fod. Den første Dmgang med Jord lægges paa den nedre Kant af Dækket og rundt Poteteshaugen, og klappes Fylden til med Spaden, for at gjøre den mere uligjævntrængelig for Kulden. Jo tørrere Jorden er, desto mindre Birkning vil ogsaa Kulden have paa den. Saaledes fortsættes med Spadetag efter Spadetag indtil hele Figuren a b c er dannet, som tilsidst klappes jævnt med Dagen af Spaden. Toppen b vil holde omtrent 3 Fod og 3 Tommers Høide, og Diams-

teren fra c til a omtrent 8 Fod. Grøften fra a til e bør renses for Jord og fra dens dybeste Punkt graves en Stump aaben Rende, at Vandet kan have frit Afløb. Er Jordbunden i sig selv tør, saa kan Leiet graves ud i selve Jorden til eet Spadetag dybt, hvorved Poteterne altsaa komme til at ligge i en virkelig Grube, hvis Hoide over Jordens Overflade da blive forholdsvis mindre. Men hvis Jorden ikke er tør som Sand, bør Poteterne hvile paa Jordens naturlige Overflade.

Den prismatiske eller lange Grube, d e f g, dannes aldeles paa samme Maade, kun at Poteterne ophobes i en lang, lige Linie i Stedet for i en rund. Høiden paa de opstabilede Poteter bør ikke være over 2½ Fod, og Bredden vil indtage omtrent 7½ Fod. Indtager Halmen og Fylde 12 Tommer, saa vil den færdige Grube være 3½ Fod høj og 9½ Fod bred. Denne Slags Grube bør altid gaa fra N til S, for at Siderne kunne ligge i Solen.

Man har fundet, at Poteterne udvikle en vis Grad af Gæde, naar de friske fra Algeren ophobes i større Kvantiteter. Spirekraften fremløkkes derved i utide. Har Poteterne ved Grubens Aabning om Waaren lange Gropigger, saa er denne Gæde Skyld dert. Det tykke Galindække holder maasse den udviklede Gæde tilbage, og for at afhjælpe denne Ulempe, gjer man Aabninger langs Grubens Top, for at Gæden kan slippe ud. Galnvisker sættes ret op gjennem Poteterne til Aabningerne, hvor de afskjæres efterat et Waand er knyttet om dem for at holde dem sammen, naar Fylde klappes omkring dem. Slige Galnvisker sees ved i og k.

(Fortsættes.)

De naturlige Gjødnings Opbevaring.

(Et Foredrag, holdt i The Bakewell Farmer's Clubs Aarsmøde, Jan. 1856, af Alex. Mc. Dougall.)
(Fortsættelse fra No. 41.)

De senere Aar er der gjort meget for at dække Møddinger og indrette Beholdere til flydende Gjødning. Dette er et Skridt fremad paa den rette Vej, men det er kun eet Skridt. Her er mere at gjere. Det fremgaar af Sprengels omhyggelige Forsøg, at naar den friske Urin opbevares blot i fem Uger i Beholdere, taber den Halvdelen af sin Gjødningskraft. „Deraf, bemærker han, vil det blive indlysende for Enhver, at Urinholdere ikke ere saa fortrinlige Indretninger, som de hyppig udgives for.“ Naturlige Gjødninger ere saa forjængelige, de forderves saa let, at man, for at erholde deres fulde gjødende Virkning, maa fylte eller opbevare dem ligesom andre leiforraadnelige Stoffer.

Det er et meget nært Slægtskab mellem Gjødning og dyriske Substanter, som det er lærerigt at iagttage. Saasnart Livet er udsuget i et Dyr, er dets Kjød øieblikkelig hjemfalden til Forraadnelse, og kun ved Omfjerg og under gunstige Omstæn-

digheeder kan det bevares for kort Tid; naar det ikke længere bliver næret og fornyet ved Ardebløbet i det levende Dyr, er det underkastet de kemiske Loves almindelige Virkninger.

Kjødets nærmere Bestanddele ere alle i høj Grad sammensatte og tilboielige til at antage simple Former; dette foregaar under Forraadnelsen. For at forhindre dette, udsøge vi saadanne Substanter som Salt, Salpeter, Sukker, &c., der uden at skade Kjødet som Fødemiddel, tjener til at forebygge Forraadnelsen ved at fylde Kjødets Porer, og de bevare saaledes Kjødet for lang Tid dels ved at holde Luften ude, dels ved at indgaa en kemisk Forbindelse med Sæfterne i Kjødet. Naar Forbindelserne i den sunde Føde, hvad enten den hidrører fra Planter eller Dyr, ere forstyrrede, kan Fødeligheden nemlig ikke foregaa, da Maven ikke fornaar paany at danne de Forbindelser, hvoraf Ernæringen afhænger.

Dyriske Ekstremiter og Affald have den samme Tilboielighed til at forraadne og ere i saadan Tilstand lige uskikede til Næring for Planterne; de maa derfor ligesom Flæk og andre dyriske Fødemidler salttes, fyltes og opbevares.

Alt længe har man følt Vigtigheden heraf og søgt Midler dertil. Den afdøde Professor Johnson yttre sig i et Skrift, som han udgav (1855) kort før sin Død, saaledes om Sagnet heraf: „Et virksomt desinficerende Middel maa være istand til at opløse eller forene sig saavel med de basiske som sure Oplosningsprodukter, som i økonomisk Henseende vil blive desto værdifuldere, dersom det foruden at fremme Oplosningsprocessen, samtidigt frembringer et nyt, aldeles nytteligt Stof, og især dersom dette er ubetinget nyttigt.

Sagen er, at denne Gren af det forbedrede Algerbrug er bleven forsomt af Mangel paa et hensigtsvarende Middel; hverken Salt, Sukker eller Salpeter eller nogen anden af de Substanter, som blive brugte til Kjødets Opbevaring, vilde være skikede til at oplyse Lugten fra dyriske Affald eller Ekstremiter og fastholde de Stoffer, som give dem deres Værd for Algerbruget.

Opgaven er med saa Ved at finde et Middel, der kunde have følgende Virkninger:

- 1) at fjerne al skadelig Lugt;
- 2) at forebygge Forraadnelse saaledes, at den skadelige Lugt, efter at være fjernet, ikke igjen skal indfinde sig;
- 3) at indgaa Forbindelse med og fastholde i Gjødningen de Stoffer, som udgjøre Planternes Næring;
- 4) at det er billigt og let at erholde.

Tage vi de almindelige Desinfektionsmidler og prøve dem med Hensyn til de ovenfor fremsatte Fordringer, vilde vi meget snart overbevise os om deres fuldstændige Uskikethed for Niemedet. De almindeligst brugte ere: Chlorzink, Sølvglød, Chloralkali, Gips, Svovls Kies og Kul.

De to første, nemlig Chlorzink og Sølvglød, ere ueenslidsmæssige, fordi de kun kunne bruges i opløst Tilstand, og de vilde derfor holde de Steder, paa hvilke de anvendes, fugtige, medens det er vigtigt at holde dem saa tørre som muligt.

De ere meget ødelæggende Syrer, begge ere de dyre og i høi Grad giftige, og ville, anvendte paa Gjødningen, meddele den en metallisk Gift, som vilde gjøre den ubrugelig til Næring for Planterne. De kunne derfor ikke med Fordel anvendes i Agerbruget.

7. **Chlorcalc** er meget kostbar og ubehagelig at anvende, da den afgiver fri Chlor, som i høi Grad irriterer Lungerne og virker skadelig paa Kreaturerne. Endelig er der en meget stor Feil ved Chlorcalcen, at den virker skadeligt paa Gjødningen, idet den fordriver Ammoniakten deraf.

Gibs har saa liden desinficerende Kraft, at det er nødvendigt at bruge den i store Kvantiteter, og derhos er den, naar organiske Stoffer ere tilfærdede, saa tilbøielig til selv at indgaa nye Forbindelser, at Fordelen ved at bruge den er meget kortvarig, og Eftervirkningen saa skadelig, at den kun foregger Duet, som den skulde afhjælpe.

Svovlkies eller **svovlsurt Jern** er en for Planterne skadelig Forbindelse. Det danner en saa svært opløselig Forbindelse med Phosphorsyren, at denne bliver aldeles uvirksom, og det kan saaledes ikke anbefales til Brug.

Kul er ubehageligt at bruge, da det er sort og derfor giver Staldene, hvori det bliver brugt, et mørkt og stidigt Udseende; men Hovedgrunden, hvorfor Landmanden aldrig bør bruge Kul, er dets skadelige Indflydelse paa organiske Gjødning. Kul opsluger Lugten af Gjødning, ved nemlig at bringe den i Forbindelse med Luftens Ilt, hvorved det samme Resultat opnaaes, som i en svagere Grad, som ved at brænde den. Det foraarstager i Virkeligheden en langsom Forbrænding, og derjom den med Kul blandede Gjødning ikke hurtigt kommer i Jorden, ville de organiske Bestanddele opbrænde; derfor duer Kul ikke til at bevare Gjødning.

Rigtigheden af den ovenfor gjorte Bemærkning vil nu være indlysende, at det er Mangelen af et hensigtsmæssigt Middel, der har hindret Forbedringer i Opbevaringen af de naturlige Gjødninger.

Det maa nemlig erindres, at de Gasarter, der opstige fra Exkrementer og andre organiske Gjødningsstoffer, ere Svovls- og Phosphorbrinte, enten frie eller i Forbindelse med Ammoniak, og at de frugtbargjørende Stoffer, som skulle bevares, ere Phosphorsyre og Ammoniak.

Det eneste Stof, vi kjende, der kan omdanne de skadelige Dunster fra forraadnende Exkrementer eller andre dyriske Affald, uden at udøve nogen skadelig Indflydelse paa de Stoffer, som vi ønske at bevare, er Svovlsyrling.

Hvor Svovlsyrling kommer i Berøring med Svovls- eller Phosphorbrinte, sker der en Omsætning af Stofferne, idet Iltet i hin forbinder sig med Brintet i disse, hvorved der dannes dels Vand, dels Svovl eller Phosphor, i hvilken Form disse Stoffer ere uden al Lugt. Men foruden at borttage den skadelige Lugt, har Svovlsyrlingen ogsaa en for vort Diemed yderst gunstig, konserverende Indflydelse. Den har en stærk Tiltrækning til Ilt og vil ikke tillade andre Stoffer i dens Nærverelse at forbinde sig med Ilt, indtil den selv er mættet.

Vi benytte Svovlsyrling i Forbindelse med

Magnesia (Zalk), fordi dette er det eneste overkommelige Stof, som danner en tredobbelst Forbindelse med de 2 Stoffer, der skulle bevares, Ammoniak og Phosphorsyre.

Desuden bruge vi til at forebygge Gjæring eller Forraadnelse Kulsyre i Forbindelse med Kalk, for at have Kulsyren i neutral og tør Tilstand, og i særegne Tilfælde tilføie vi et opløseligt phosphorsurt Salt for at forebygge alt Tab af Ammoniak.

Dette er Principet for Desinficeringspulveret. Theoretisk er det fuldkomment og lader Intet tilbage at ønske, og i Praxis har det fuldstændigt svaret til Forventningerne. Det har gjort forhen ubelugtende og usunde Stuehuse behagelige og sunde; det har overalt, hvor det er brugt, renset Luften i Stalde, Svinestier og Hundehuse. I Hospitallerne og i Fæstten har det, om det ogsaa ankom noget sildigt, været til stor Nytte for vor Arme i Orienten. Det overgik saa meget alle tidligere brugte Midler, at Krigsministeriet næsten fra enhver Forsending modtog Anmodning om at forsynes med et større Forraad, end det een Gang Bestemte. Dets Brug i Gravhølvninger og Ligkister har været saa tilfredsstillende, at det for en ren Ubetydelighed aldeles har fjærnet den Ubehagelighed, som Uvøelsen af vore sidste Pligter mod de Døde undertiden medfører.

(Fortsattes.)

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Gvede, $3\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spb. intet solgt.
Rug, 0 0 intet solgt.
Byg, 15 $\frac{1}{2}$ à 18 $\frac{1}{2}$.

udenlandst

Rug østersøst 210—212 Pd. 4 Spb. à 4 Spb. 12 $\frac{1}{2}$.
Rug dansk 202—204 Pd. 18 $\frac{1}{2}$ à 19 $\frac{1}{2}$.
Byg gammelt 19 $\frac{1}{2}$ à 4 Spb.
Gvede dansk 208—212 Pd. 6 à $6\frac{1}{2}$ Spb.
Erter dansk 5 Spb.
do. østersøst 6 à $6\frac{1}{2}$ Spb.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rømb. 7 Spb. pr. Td.
Sild, stor Mid. 6 Spb. pr. Td.
Sild, smaa do. 5 Spb. pr. Td.
Sild, stor Christ. $4\frac{1}{2}$ Spb. pr. Td.
Sild, smaa do. 17 à 18 $\frac{1}{2}$.
Storfet 7 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Middelfet 1 Spb. à 1 Spb. 12 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Smaafet 4 $\frac{1}{2}$ à 18 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Røbstør 7 $\frac{1}{2}$ à 12.

Udgiverens Adresse:

Proprietær Schrøder. Vøll i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.